

ΣΥΝΕΡΓΑΣΙΑ ΝΗΠΙΑΓΩΓΕΙΟΥ ΜΕ ΕΙΔΙΚΟ ΣΧΟΛΕΙΟ ΣΤΟ ΠΛΑΙΣΙΟ ΤΗΣ ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝΤΙΚΗΣ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗΣ

Ανδρονίκη Κατωπόδη, Νηπιαγωγός, Σερίφου 40, 2106540840-6974572336
3ο Νηπιαγωγείο Γέρακα Ανατολικής Αττικής

ΛΕΞΕΙΣ ΚΛΕΙΔΙΑ: Περιβαλλοντική Εκπαίδευση, συνεργασία σχολείων, διαφορετικότητα, συνεκπαίδευση

ΣΧΟΛΙΚΟ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ ΜΕ ΘΕΜΑ : «Τρέχει, τρέχει...το νερό»

ΠΕΡΙΛΗΨΗ

Γίναμε σταγόνες αυτή τη σχολική χρονιά στο Νηπιαγωγείο μας μαθητές και Νηπιαγωγοί και ακολουθήσαμε το ταξίδι του νερού. Θέλαμε να βιώσουμε τα προβλήματά του, να συναισθανθούμε την αξία του να συμμετέχεις στην προσπάθεια για την προστασία του και να δράσουμε ομαδικά και ατομικά ενημερώνοντας και ευαισθητοποιώντας την τοπική κοινωνία.

Στα πλαίσια της συνεργασίας μας με άλλες σχολικές μονάδες είχε προγραμματιστεί και η επίσκεψη ενός Ειδικού Δημοτικού Σχολείου στο Νηπιαγωγείο μας.

Μέσα από το πρόγραμμα που εκπονούσαμε και τα δύο σχολεία καταφέραμε να συνυπάρξουν άτομα με διαφορετικές ικανότητες μέσα στον ίδιο χώρο, αλλά και να συνεργαστούν δημιουργικά σε κοινές δραστηριότητες με τα παιδιά του Νηπιαγωγείου. Την προώθηση αυτής της συνεκπαίδευσης την πετύχαμε μέσω της Περιβαλλοντικής Εκπαίδευσης. Αυτή την εμπειρία μας που την θεωρούμε μια νέα διάσταση που δόθηκε στο πρόγραμμα θα σας παρουσιάσουμε παρακάτω, προσπαθώντας να αποτυπώσουμε τα σημαντικά στοιχεία αυτής της διαδρομής.

ΣΚΟΠΟΣ ΤΗΣ ΕΡΓΑΣΙΑΣ

Η εργασία αυτή παρουσιάζει την προσπάθεια ένταξης της «διαφορετικότητας» στο χώρο ενός Νηπιαγωγείου που φιλοξενεί φυσιολογικά παιδιά, μέσω ενός προγράμματος Π.Ε.

Αναφέρεται αφενός στην υιοθέτηση στάσεων και αξιών θετικών ως προς την προστασία και την εξοικονόμηση νερού, που θέσαμε με τους μικρούς μαθητές του Νηπιαγωγείου, μέσα στα πλαίσια της εκπόνησης του Περιβαλλοντικού Προγράμματος αφετέρου στην καταγραφή της πρωτόγνωρης εμπειρίας των εκπαιδευτικών να επιτευχθεί η συνένωση των μικρών μαθητών, με παιδιά από το Ειδικό Σχολείο της περιοχής μας που εκπονούσαν το ίδιο θέμα.

Στην εύπλαστη και ευαίσθητη νηπιακή ηλικία ο εκπαιδευτικός έχει τη δυνατότητα, περισσότερο και πιο ουσιαστικά να επιδράσει πάνω στους μαθητές του, ώστε να διαμορφώσει το περιβαλλοντικό τους ήθος που θα τους συνοδεύει σ' όλη τους τη ζωή, αλλά και να αναδείξει τη αξία της συνεργασίας ατόμων, ομάδων και κοινωνίας απέναντι στο περιβάλλον.

Σκοπός της εργασίας αυτής είναι να καταγράψει την εμπειρία των εκπαιδευτικών που συμμετείχαν στο πρόγραμμα, προσπαθώντας να αναδείξουν πως μπορεί να καλλιεργηθεί ο σεβασμός προς τη διαφορετικότητα και μέσα από την προσωπική συμμετοχή στις δραστηριότητες ενός Περιβαλλοντικού Προγράμματος να προχωρήσουν στη φιλοσοφία της ένταξης των παιδιών στην κοινωνία.

Η διαφορετικότητα κάποιων ατόμων δεν πρέπει να θεωρείται εμπόδιο για συμμετοχή σε κοινωνικά και περιβαλλοντικά δρώμενα. Αντίθετα πρέπει να τύχουν ιδιαίτερης αποδοχής από τον περίγυρο τους για να μπορέσει το σχολείο να επανακτήσει τον κοινωνικό του χαρακτήρα.

ΜΕΘΟΔΟΙ ΚΑΙ ΜΕΣΑ ΕΡΓΑΣΙΑΣ ΓΙΑ ΤΗΝ ΥΛΟΠΟΙΗΣΗ ΤΟΥ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑΤΟΣ:

Ως μεθοδολογία εφαρμογής προγραμμάτων Περιβαλλοντικής Εκπαίδευσης εφαρμόστηκε η μέθοδος project η οποία είναι «η πιο ολοκληρωμένη, η περισσότερο διεπιστημονική και ολιστική κι αυτή που εφαρμόζεται ως επί το πλείστον στα προγράμματα της Π.Ε.» (Κοσμίδης Π., 2000, σελ. 19)

Ο όρος project ή «σχέδιο εργασίας» αναφέρεται σε διερευνήσεις θεμάτων που αναδύονται από τα ίδια τα παιδιά, τα οποία μέσα από τη συζήτηση με τον εκπαιδευτικό επιλέγουν πώς θα εξελιχθεί η πορεία του προγράμματος, πόσο θα εμβαθύνουν τα ίδια τα παιδιά και για πόσο χρονικό διάστημα θα διατηρείται το ενδιαφέρον τους. Η μέθοδος αυτή, όπου απαραίτητη είναι η χρήση όλων των μορφών έκφρασης (λεκτική και μη λεκτική επικοινωνία) εφαρμόστηκε μόνο από τους μαθητές του Νηπιαγωγείου κι όχι κατά τη συνάντηση των δύο σχολικών μονάδων.

Η προσέγγιση του θέματος «Τρέχει,τρέχει ...το νερό» προέκυψε μέσα από τη βιωματική τους εμπειρία από την έλλειψη νερού μια μέρα στο χώρο του Νηπιαγωγείου, κι αυτό αποτέλεσε «θέμα» για άμεση βιωματική έρευνα από μέρους τους.

Μια άλλη μέθοδος εφαρμογής προγραμμάτων Π.Ε., που χρησιμοποιήθηκε ήταν η μέθοδος επίλυσης προβλήματος, η οποία συνδυάστηκε με τη μελέτη πεδίου, τη μελέτη περίπτωσης, το παιχνίδι ρόλων κ.λπ.

Η ανάπτυξη του προγράμματος βασίστηκε στη μαθητοκεντρική διάσταση της Π.Ε. Τα παιδιά πρωταγωνιστούσαν στις δραστηριότητες, ενώ οι εκπαιδευτικοί κρατούσαν ένα διακριτικά συντονιστικό ρόλο. Αυτό συνέβηκε στην τάξη και όταν μας επισκέφθηκε η ομάδα των μαθητών από το Ειδικό Σχολείο, όπου υπήρξε ένας μικρός διάλογος με τα παιδιά του Νηπιαγωγείου ο οποίος υποστηρίζονταν διακριτικά από εμάς τους εκπαιδευτικούς.

Στα πλαίσια της συνεργασίας μας με το Ειδικό Σχολείο κατά τη διάρκεια της επίσκεψης τους στο χώρο του Νηπιαγωγείου, οι μαθητές και των δύο σχολικών μονάδων δούλεψαν σε μικρές μικτές ομάδες εργασίας με διαφορετικό αντικείμενο σύμφωνα με την ομαδοσυνεργατική μέθοδο. Στη συνέχεια πήραν μέρος σε πειράματα με το νερό, έπαιζαν και διασκέδασαν πολύ κι έφτασαν σε κάποια συμπεράσματα.

Όλοι οι μαθητές έπαιζαν με τις σαπουνόφουσκες και χάρηκαν τη συνέντευξη τους χωρίς να παρατηρηθεί το παραμικρό πρόβλημα.

Κατά την αποχώρηση τους οι μικροί επισκέπτες παρέλαβαν σαν δώρο μια ομαδική εργασία που είχαν ετοιμάσει τα νήπια γι' αυτούς με θέμα τον κύκλο του νερού.

ΤΑ ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑΤΑ

Η εμπειρία της συνεργασίας με το Ειδικό Σχολείο κρίθηκε από τους συμμετέχοντες εκπαιδευτικούς ως ιδιαίτερα ενδιαφέρουσα διότι έδωσε τη δυνατότητα στους μαθητές να βγούν από τα στενά πλαίσια του σχολείου τους, να παίξουν, να μάθουν και να συνεργαστούν κι όλα αυτά να επιτευχθούν χωρίς εξάρσεις και διατάραξη της ηρεμίας τους.

Οι δραστηριότητες στις οποίες έλαβαν μέρος τα παιδιά τα βοήθησαν να δράσουν μέσα σ' ένα ανθρωποκεντρικό περιβάλλον μέσα στο οποίο μπορεί να καλλιεργηθεί η αυτοεκτίμηση, η κοινωνικότητα και η συνεργασία.

Να αναφέρουμε εδώ ότι, οι ασκήσεις αυτοσχεδιασμού, το θεατρικό παιχνίδι και τα παιχνίδια ρόλων, τα οποία ενώ αποτελούν άριστα μεθοδολογικά εργαλεία, δεν μπόρεσαν να λειτουργήσουν στην περίπτωση των μαθητών του Ειδικού Σχολείου.

Ενδεικτική από την πλευρά των νηπίων ήταν η συμμετοχή τους σε κοινές δραστηριότητες και παιχνίδια που έγιναν στον αύλειο χώρο, χωρίς να εκφραστούν αρνητικά ως προς τη διαφορετικότητα των συμμαθητών τους.

ΣΥΖΗΤΗΣΗ

Μέσα από το πρόγραμμα που αναπτύχθηκε την σχολική χρονιά 2005-2006 προσπαθήσαμε να συμβάλλουμε στο άνοιγμα του σχολείου σ' ένα ευρύτερο κοινωνικό και φυσικό περιβάλλον, στο οποίο οι μαθητές θα μπορούν να βιώσουν, να κατανοήσουν, να συγκρίνουν τις υπάρχουσες σχέσεις σε περιβαλλοντικά αλλά και κοινωνικά ζητήματα, να συνειδητοποιήσουν τη θέση τους και να μπορέσουν ν' αναλάβουν ενεργό ρόλο στην κοινωνία.

Σκοπός μας ήταν να αποβάλλουν οι μικροί μαθητές του Νηπιαγωγείου τυχόν προκαταλήψεις και ν' αναπτύξουν συναισθήματα αλληλοσεβασμού και αλληλεγγύης και ν' αποδεχθούν με τον πιο ανώδυνο τρόπο και για τις δύο ομάδες, άτομα διαφορετικά αλλά με ίσα δικαιώματα. Κάτι τέτοιο δεν θα υπήρχε ιδανικότερος χρόνος να επιτευχθεί παρά μόνο στην

τροφερή και κρίσιμη ηλικία του Νηπιαγωγείου και να εδραιωθεί σαν στάση ζωής από το ξεκίνημα τους.

Ανοίγεται έτσι μελλοντικά ο δρόμος για την ένταξη αυτών των ατόμων σε κανονική τάξη. Δεδομένου ότι λειτουργούν τμήματα ένταξης και στα Νηπιαγωγεία, η εκπόνηση Περιβαλλοντικών Προγραμμάτων από τους εκπαιδευτικούς που συνυπάρχουν στον ίδιο χώρο, θα προωθούσε τους στόχους της Περιβαλλοντικής Εκπαίδευσης παράλληλα με την καλλιέργεια στάσεων για την αποδοχή της διαφορετικότητας.

Πιστεύουμε πως μια πολύ ενδιαφέρουσα διάσταση με δυνατότητες εξέλιξης δόθηκε μέσα από την Π.Ε. τη σχολική χρονιά 2005-2006.

ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ

Γεωργόπουλος Α. & Τσαλίκη Ε. (1977). *Περιβαλλοντική Εκπαίδευση*, Gutenberg, Αθήνα.

Κοσμίδης Π. (2000). *Περιβαλλοντική Εκπαίδευση*

Λιαράκου Γ. (2002). Περιβαλλοντική Εκπαίδευση: ένα εργαλείο για την ένταξη παιδιών με ειδικές ανάγκες στη γενική εκπαίδευση, *Σύγχρονη Εκπαίδευση*.

Οδηγός Νηπιαγωγού (2006). ΥΠΕΠΘ-Παιδαγωγικό Ινστιτούτο.

Χρυσοφίδης Κ. (1998). *Βιωματική-Επικοινωνιακή Διδασκαλία*, Gutenberg, Αθήνα.

Φλογαίτη Ε. (1998). *Περιβαλλοντική Εκπαίδευση*, Ελληνικά Γράμματα, Αθήνα.